

Grote Bickersstraat 76
1013 KS Amsterdam

Postbus 1903
1000 BX Amsterdam

tel 020 522 59 99
fax 020 622 15 44
e-mail info@veldkamp.net
www.veldkamp.net

Kennismeting rekentoets

Onderzoek naar de bekendheid en kennis van de rekentoets

Bart Koenen, Rick Nijkamp en Nienke Schlette

December 2015

projectnummer: V6389

Inhoud

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Onderzoeksvraag	1
1.3	Veldwerk en respons	2
1.4	Leeswijzer	2
2	Samenvatting	3
3	Bekendheid en kennis	4
3.1	Bekendheid rekentoets	4
3.2	Kennis van de rekentoets	6
4	Informatiebehoefte en informatiebronnen	9
4.1	Welke informatiebronnen gebruikt men bij vragen over de rekentoets?	9
4.2	Voorkeur informatiekanalen	11
4.3	Is men tevreden over de voorbereiding van school?	12
	Bijlagen	14
Bijlage 1	Methodologische verantwoording	15

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De groeiende zorgen in het onderwijs en de samenleving over de rekenvaardigheden van leerlingen vormden in 2007 aanleiding voor het opstellen van landelijke referentieniveaus en in 2009 het voorstel voor het toetsen daarvan door middel van een centrale rekentoets in het voortgezet onderwijs (vo) en het centraal rekenexamen in het middelbaar beroepsonderwijs (mbo).¹ Leerlingen in het vo kunnen de rekentoets in het voorlaatste en laatste jaar van hun opleiding maken; in het mbo in de tweede helft van hun opleiding. Alleen voor vwo-leerlingen telt het resultaat dit schooljaar (2015 - 2016) mee voor het behalen van het diploma. Voor leerlingen op het vmbo en havo en voor studenten in het mbo telt het resultaat nog niet mee voor het behalen van een diploma, maar wordt het cijfer soms vermeld op de cijferlijst of op een bijlage bij de cijferlijst in het vo of de resultatenlijst in het mbo.²

1.2 Onderzoeksvraag

Om de rekentoets succesvol te kunnen maken is het belangrijk dat leerlingen en hun ouders inhoudelijk hier goed over geïnformeerd zijn. Om meer inzicht te krijgen in het kennisniveau van leerlingen en ouders - met betrekking tot de rekentoets - heeft Veldkamp in opdracht van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) een onderzoek uitgevoerd. Het onderzoek geeft antwoord op de volgende drie vragen:

1. *Is de rekentoets inhoudelijk voldoende bekend onder ouders en leerlingen?*
2. *Welke informatiebehoefte hebben ouders en leerlingen op dit moment?*
3. *Welke informatiebronnen worden bij voorkeur geraadpleegd?*

¹ Omwille van de leesbaarheid hanteren we in dit rapport de term rekentoets, waarmee we zowel de rekentoets vo als het rekenexamen mbo bedoelen.

² Tijdens het uitvoeren van dit onderzoek maakte de verplichtstelling van de rekentoets in het schooljaar 2015 - 2016 en het meetellen van de rekentoets voor het behalen van een diploma op het vmbo, havo en mbo nog deel uit van de kabinetsplannen. Op 13 oktober 2015 stemde een meerderheid van de Tweede Kamer echter voor uitstel van het meetellen van het resultaat op de rekentoets voor het behalen van een vmbo-, havo- of mbo-diploma. In het onderzoek werden vragen gesteld over de bekendheid van de verplichtstelling en het meetellen van de rekentoets. Omdat deze vragen na het uitstel grotendeels niet meer relevant zijn, zijn deze vragen niet opgenomen in dit rapport.

1.3 Veldwerk en respons

Het veldwerk is uitgevoerd in de periode van 26 augustus tot en met 6 september 2015³. Voor het onderzoek zijn via internet (CAWI) in totaal 1.180 leerlingen uit het voortgezet onderwijs (vo) en studenten uit het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) benaderd, waarvan uiteindelijk 606 hebben meegedaan aan het onderzoek. De netto respons ligt hiermee op 51,4%. De respons is gelijk verdeeld over de schoolrichtingen vmbo, havo, vwo en mbo.

Ook zijn 1.180 ouders van leerlingen uit het voortgezet onderwijs (vo) en studenten middelbaar beroepsonderwijs (mbo) als onafhankelijke steekproef uitgenodigd om de vragenlijst in te vullen, waaraan uiteindelijk 569 gehoor hebben gegeven. Het betreft ouders met kinderen op de schoolrichtingen vmbo, havo, vwo of mbo⁴.

Beide steekproeven zijn afkomstig uit TNS NIPObase en zijn onafhankelijk van elkaar getrokken en representatief op de achtergrondkenmerken leerjaar, sekse, en regio. Na afronding van de dataverzameling heeft een herweging plaatsgevonden op deze achtergrondkenmerken. Hiervoor is gebruik gemaakt van gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek. In bijlage 1 van het rapport staat een uitgebreidere methodologische verantwoording.

1.4 Leeswijzer

In de figuren in dit rapport zijn de resultaten op hoofdlijnen weergegeven. Daarbij is een onderscheid gemaakt tussen leerlingen in het voortgezet onderwijs, ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs en studenten in het middelbaar beroepsonderwijs en ouders met kinderen in het middelbaar onderwijs. In de tekst onder de figuren (al dan niet door kaders omlijnd) zijn eveneens de verschillen tussen specifieke subgroepen (bijvoorbeeld tussen havo- en vwo-leerlingen) beschreven.

De rapportage begint met een korte samenvatting in hoofdstuk 2. In hoofdstuk 3 gaan we in op de bekendheid en kennis van ouders en leerlingen en studenten over de rekentoets. Daarna bespreken we in hoofdstuk 3 de informatiebehoefte van beide doelgroepen.

³ In de bijlage van dit rapport is een uitgebreide onderzoeksverantwoording opgenomen.

⁴ Het betreft een representatieve steekproef van ouders die kinderen hebben op de genoemde school- of studierichtingen. Het gaat hier niet om de ouders van de leerlingen en studenten die aan het onderzoek hebben deelgenomen.

2 Samenvatting

De rekentoets is goed bekend

De rekentoets is binnen alle doelgroepen goed bekend. De mate waarin men weet waar de rekentoets inhoudelijk over gaat, verschilt wel per doelgroep. Zo schatten vo-leerlingen en studenten aan het mbo hun zelfkennis hoog in: 65% van de vo-leerlingen en 59% van de mbo-leerlingen geeft aan *precies* te weten wat de rekentoets is. Ouders van leerlingen in het vo en mbo-studenten schatten hun kennis lager in (respectievelijk geeft 42% en 30% aan *precies* te weten waar de rekentoets over gaat).

De school is de belangrijkste kennisbron

De school wordt door vo-leerlingen en vo-ouders en mbo-studenten het vaakst genoemd als bron waarvan men de rekentoets kent (respectievelijk 93%, 67% en 92% noemt de school als kennisbron). Ouders van mbo-studenten noemen relatief vaak hun schoolgaande kinderen (61%) en de media (45%) als kennisbron.

Men weet doorgaans goed uit welke soort sommen de rekentoets bestaat

Alle vier de doelgroepen weten goed dat in de rekentoets zowel kale rekenopgaven als tekst-sommen worden verwerkt (70% tot 80% geven het goede antwoord). Dat bij het maken van de toets bij een deel van de opgaven een rekenmachine mag worden gebruikt is minder goed bekend: 21% van de mbo-studenten weet dit en 37% van de vo-leerlingen.

De school als belangrijke informatiebron

De school is de meest gebruikte bron bij vragen over de rekentoets en wordt door een ruime meerderheid binnen de doelgroepen gezien als de meest wenselijke afzender van informatie over de rekentoets (91% van de vo-leerlingen en 84% van de mbo-studenten). De informatiebehoefte die ouders, leerlingen en studenten hebben is op dit moment matig. Zo geeft 20% van de vo-ouders aan behoefte te hebben aan aanvullende informatie. Onder vo-leerlingen is dat 15%, onder mbo-ouders is dat 14% en onder mbo-studenten 16%. Ook hier wordt de school genoemd als de meest gewenste en logische afzender van informatie over de rekentoets.

Men is matig tevreden over de voorbereiding op school

Ruim vier op de tien vo-leerlingen (41%) en vo-ouders (42%) is tevreden over de wijze waarop de school ze op de rekentoets voorbereidt, ongeveer een kwart van de leerlingen (27%) en een vijfde van de ouders (18%) is niet tevreden over de voorbereiding. Een derde van de mbo-studenten (33%) en mbo-ouders (32%) is van mening dat de school ze goed op de rekentoets voorbereidt. Ook hier is ruim een kwart van de studenten (27%) en een vijfde van de ouders (21%) niet tevreden over de manier waarop de school studenten voorbereidt op de rekentoets.

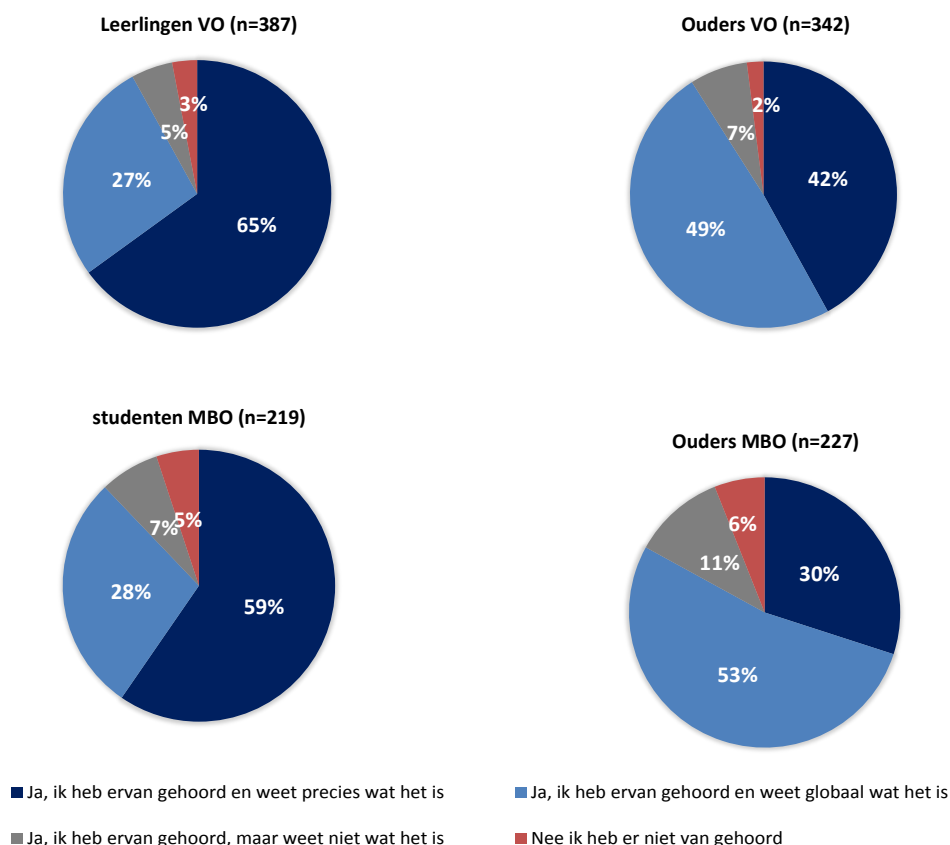
3 Bekendheid en kennis

In dit hoofdstuk gaan we in de eerste paragraaf dieper in op de algemene bekendheid van de rekentoets. Vervolgens komt in de tweede paragraaf de specifieke kennis over de rekentoets van leerlingen in het vo, studenten in het mbo en de ouders aan bod.

3.1 Bekendheid rekentoets

De term rekentoets is alom bekend. Vrijwel alle ondervraagde leerlingen en studenten van het vo en mbo en de ouders hebben gehoord van de term rekentoets. Het (zelf ingeschatte) kennisniveau van ouders en kinderen verschilt echter sterk. Zo geven leerlingen in het vo (65%) en mbo-studenten (59%) veel vaker dan de ouders aan *precies* te weten wat de rekentoets is (vo-ouders 42%, mbo-ouders 30%).

1 | Bekendheid met de rekentoets en het zelf ingeschatte kennisniveau

Binnen de verschillende vo-niveau's is er één relevant verschil:

- **Minder bekend:** leerlingen in het vmbo geven *minder* vaak dan havo- en vwo-leerlingen aan de rekentoets te kennen en precies te weten wat de rekentoets is (54% vmbo versus 71% havo en 73% vwo). Onder de ouders van leerlingen van de verschillende vo-richtingen zijn geen verschillen.

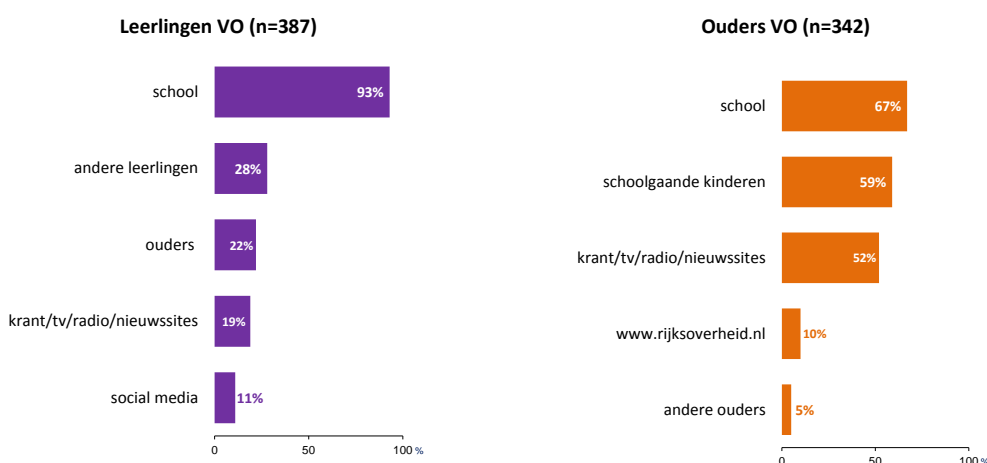
Gekeken naar de bekendheid in relatie tot andere relevante achtergrondkenmerken zijn enkele verschillen te zien:

Onbekendheid rekentoets: van alle vo-leerlingen en mbo-studenten die aangeven *niet* precies te weten wat de rekentoets is of er zelfs helemaal nog nooit van gehoord hebben (dit is slechts 10% van *alle* ondervraagde leerlingen en studenten) zit 83% in de klas *voorafgaand* aan het examenjaar. Binnen deze groep leerlingen en studenten zijn er relatief veel mbo-studenten (47%) en vmbo-leerlingen (28%). Bij de groep ondervraagde ouders is overigens geen verschil tussen ouders met kinderen in het examenjaar of in het voorlaatste jaar zichtbaar: de bekendheid van de toets is bij alle ouders nagenoeg gelijk.

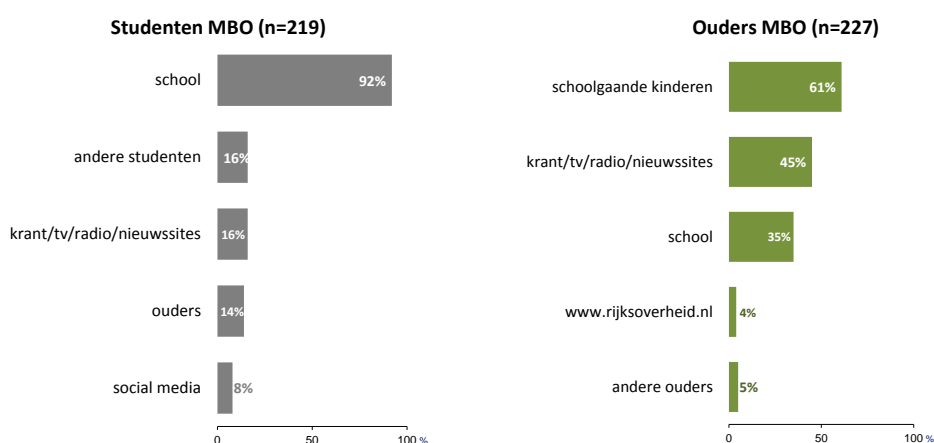
Vervolgens is in kaart gebracht via welke bronnen leerlingen, studenten en de ouders de rekentoets kennen (figuur 2). De school wordt door een ruime meerderheid van alle vo-leerlingen en mbo-studenten als voornaamste kennisbron genoemd. Andere kennisbronnen worden beduidend minder vaak genoemd.

Ouders noemen in vergelijking met leerlingen en studenten een grotere variatie aan informatiebronnen. De verschillen tussen vo(-ouders) en mbo(-ouders) zijn relatief groot. Zo geven vo-ouders relatief vaak aan via de school van hun kinderen gehoord te hebben van de rekentoets (67%), terwijl ouders met kinderen op het mbo relatief vaak hun kinderen als kennisbron noemen (61%). Schoolgaande kinderen (59%) en de media (52%) worden eveneens vaak genoemd door vo-ouders. Ouders van mbo-studenten noemen - naast hun kinderen - de media (45%) en school (35%) als belangrijke kennisbronnen.

2 | Kennisbronnen rekentoets⁵

⁵ Alleen antwoorden met een score van 5% of meer zijn weergegeven.

Binnen de drie verschillende vo-niveaus is één belangrijk verschil te noemen:

- **Media:** vwo-leerlingen kennen de rekentoets relatief vaak via de media (30% vwo versus 14% havo en 14% vmbo).

Examenjaar: circa twee derde van de vo-leerlingen en mbo-studenten geeft aan de rekentoets al eens gemaakt te hebben (63% vo-leerlingen en 65% mbo-studenten). 81% van deze groep leerlingen (zowel vo-leerlingen als mbo-studenten) zit momenteel in het examenjaar (vo) of laatste jaar van de opleiding (mbo). Van de vo-leerlingen en mbo-studenten die in het voorlaatste jaar van hun opleiding zitten, geeft 41% aan de rekentoets al een keer gemaakt te hebben.

3.2 Kennis van de rekentoets

In de vorige paragraaf zagen we dat de rekentoets goed bekend is bij zowel vo-leerlingen, mbo-studenten als de ouders. Ongeveer evenveel vo-leerlingen als mbo-studenten hebben de rekentoets al eens gemaakt (63% versus 65%) en vooral vo-leerlingen en mbo-studenten schatten hun precieze kennis over de rekentoets hoog in. In deze paragraaf wordt in kaart gebracht of leerlingen en ouders daadwerkelijk bekend zijn met de inhoud van de rekentoets.

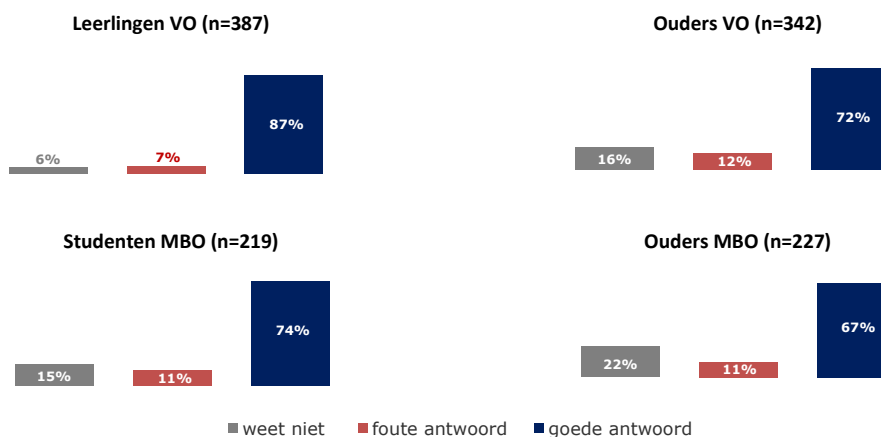
Er is een aantal vragen over de inhoud van de rekentoets gesteld. De antwoorden zijn weergegeven in de onderstaande figuren, waarbij per groep is aangegeven hoeveel procent het goede antwoord geeft, hoeveel procent een foutief antwoord geeft en hoeveel procent het antwoord niet weet.⁶

⁶ In de vragenlijst zijn alle kennisvragen gesloten voorgelegd. In dit rapport is alleen gerapporteerd hoeveel procent een goed of fout antwoord geeft en hoeveel procent aangeeft het antwoord niet te weten. De volledige resultaten op de kennisvragen zijn te vinden in de bijlage.

Een grote meerderheid van alle doelgroepen weet uit welke onderdelen de rekentoets bestaat. Leerlingen in het vo weten dit het beste. Ouders van leerlingen in het vo, studenten op het mbo en hun ouders zijn hier in iets mindere mate van op de hoogte. Een derde van de ouders van studenten die op het mbo zitten, weet niet uit welke onderdelen de rekentoets bestaat of geeft een fout antwoord (67%).

3 | **Kennisvraag:** uit welke onderdelen bestaat de rekentoets?

Goede antwoord: zowel kale sommen (alleen met getallen) als tekstsommen (sommen verwerkt in een verhaaltje).

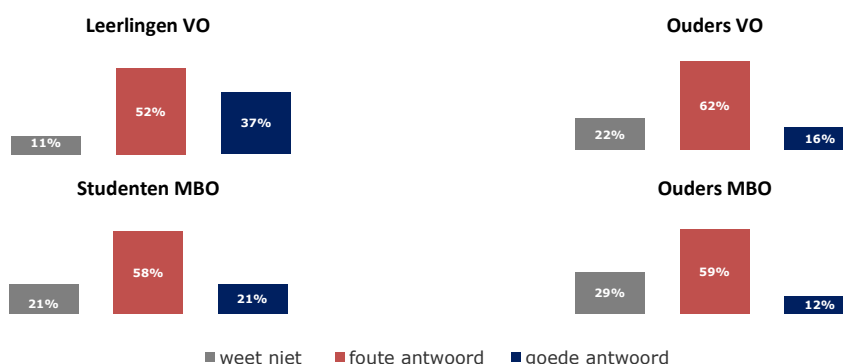

Binnen de verschillende vo-niveaus zijn er geen significante verschillen.

Ook is gevraagd of men denkt dat bij het maken van de rekentoets een rekenmachine mag worden gebruikt. Hier is meer onzekerheid over: 52% van de vo-leerlingen geeft het foute antwoord, evenals 58% van de mbo-studenten. Het kennisniveau van de ouders is op dit punt niet veel beter, zo geeft 62% van de vo-ouders en 59% van de mbo-ouders het foute antwoord.

4 | **Kennisvraag:** denk je/denkt u dat bij de rekentoets/rekenexamen een rekenmachine mag worden gebruikt?

Goede antwoord: een rekenmachine mag alleen bij tekstsommen (sommen met getallen en tekst) worden gebruikt.⁷

⁷ Op het moment van afnemen van deze vragenlijst was dit het juiste antwoord. Sinds 1 oktober 2015 mag bij de rekentoets 2F (voor vmbo, mbo-2 en mbo-3) echter de rekenmachine ook bij enkele kale opgaven gebruikt worden. Deze antwoordoptie was niet in de vragenlijst opgenomen.

Binnen de verschillende vo-niveaus is één belangrijk verschil:

- **Goede antwoord:** vwo'ers geven vaker het goede antwoord dan leerlingen van de andere vo-richtingen (52% vwo versus 35% havo en 29% vmbo).

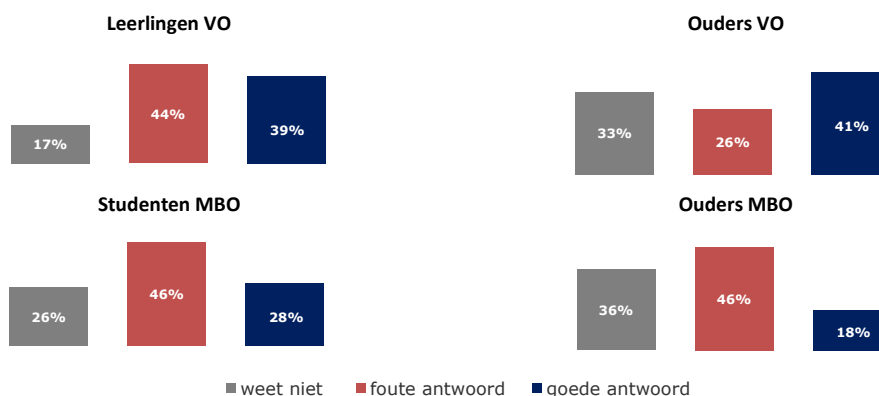
Bekendheid gebruik rekenmachine: leerlingen en studenten in het examenjaar geven vaker het goede antwoord dan leerlingen en studenten in het voorlaatste jaar (36% versus 25%). Leerlingen en studenten die de rekentoets al eens gemaakt hebben geven vaker het goede antwoord dan leerlingen en studenten die de rekentoets nooit gemaakt hebben (36% versus 23%). Van de leerlingen en studenten die de toets al eens hebben gemaakt, geeft overigens 28% als antwoord dat je de hele toets moet hoofdrekenen.

Tot slot is een kennisvraag gesteld over het tijdstip waarop de rekentoets moet worden gemaakt. Vier op de tien vo-leerlingen (39%) en even zoveel vo-ouders (41%) weten correct dat de school de rekentoets in drie door de overheid vastgestelde periodes kan aanbieden. Ze zijn hiermee beter op de hoogte van het tijdstip waarop de rekentoets moet worden afgelegd dan mbo-studenten en de ouders (respectievelijk 28% en 18% geeft het goede antwoord).

5 | **Kennisvraag:** hieronder staan enkele uitspraken over het tijdstip waarop de rekentoets moet worden afgelegd. Welke uitspraak is waar?

Goede antwoord VO: de school kan de rekentoets aanbieden in drie door de overheid vastgestelde periodes in het schooljaar.

Goede antwoord MBO: de school bepaalt wanneer in het studiejaar de rekentoets gemaakt moet worden.

Binnen de verschillende vo-niveaus is één verschil:

- **Tijdstip rekentoets:** leerlingen van het vwo geven vaker het goede antwoord op de vraag wanneer de rekentoets gemaakt moet worden (vwo 46% versus havo 35% en vmbo 37%). Het beeld onder de ouders is globaal hetzelfde.

Bekendheid tijdstip rekentoets: Bijna de helft van alle leerlingen en studenten die in het eindexamenjaar zitten, geeft het goede antwoord op de vraag op welk tijdstip de rekentoets moet worden afgelegd (45% versus 32% van de leerlingen en studenten die in het voorlaatste jaar zitten).

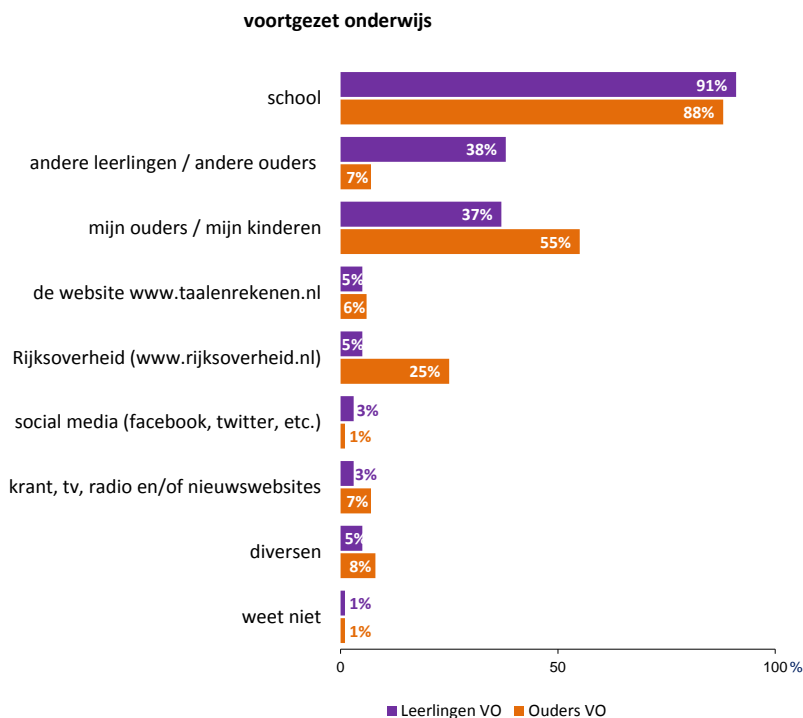
4 Informatiebehoefte en informatiebronnen

In dit hoofdstuk wordt dieper ingegaan op de informatiebehoefte die vo-leerlingen en mbo-studenten en de ouders hebben. In de eerste paragraaf wordt in kaart gebracht welke informatiebronnen men gebruikt als men vragen heeft over de rekentoets. De tweede paragraaf gaat dieper in op de huidige informatiebehoefte over de rekentoets en de kanalen via welke men deze informatie willen ontvangen.

4.1 Welke informatiebronnen gebruikt men bij vragen over de rekentoets?

Op de vraag waar vo-leerlingen en -ouders momenteel op zoek gaan als ze vragen hebben over de rekentoets geeft een ruime meerderheid van de leerlingen aan bij de school aan te kloppen (91%). Ouders noemen de school ook als meest gebruikte informatiebron (88%). Leerlingen noemen daarnaast relatief vaak andere leerlingen (38%) en hun ouders (37%). Overheidsbronnen, speciale websites en (sociale) media worden weinig genoemd. Hierbij is er één uitzondering: een kwart van de vo-ouders (25%) noemt de website www.rijksoverheid.nl.

6 | Via welk kanaal zoekt men informatie over de rekentoets* **Basis:** vo-leerlingen (n=387) en vo-ouders (342)

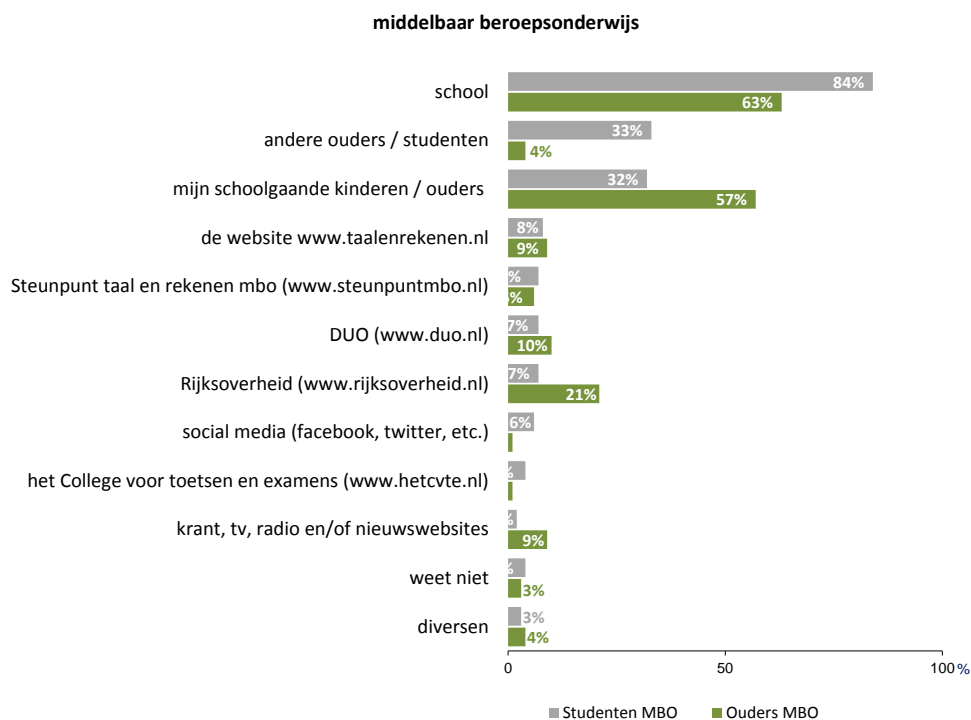

* Alleen antwoorden met een hoger percentage dan 1% zijn weergegeven.

Er zijn geen relevante of significante verschillen tussen de bronnen die vo-leerlingen of hun ouders raadplegen.

Via welke kanalen zoeken mbo-studenten en hun ouders naar informatie over de rekentoets? Ook zij noemen de school als meest geraadpleegde informatiebron (mbo-studenten 84% en mbo-ouders 63%). Ouders noemen daarnaast relatief vaak hun schoolgaande kinderen (57%) en de website www.rijksoverheid.nl als bron (21%). Studenten noemen naast school relatief vaak andere studenten (33%) en hun ouders (32%).

7 | Via welk kanaal zoekt men informatie over de rekentoets* **Basis:** mbo-studenten (n=219) en mbo-ouders (n=227)

* Alleen antwoorden met een hoger percentage dan 1% zijn weergegeven.

Er zijn geen verschillen in de wijze waarop de verschillende doelgroepen zich over de rekentoets informeren.

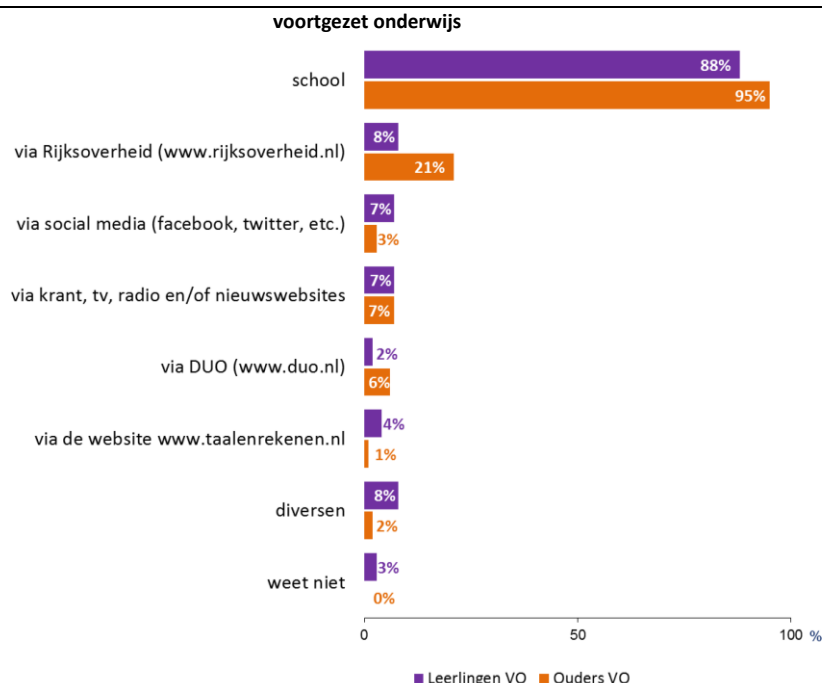
Informatiebehoefte: via een open vraag is in kaart gebracht aan welke informatie leerlingen, studenten en hun ouders behoefte hebben. De informatiebehoefte is beperkt. Zo geeft 20% van de vo-ouders aan behoefte te hebben aan aanvullende informatie, bij de vo-leerlingen is dat 15%, onder mbo-ouders 14% en onder mbo-studenten 16%. Uit de antwoorden is niet gemakkelijk een eenduidig verhaal op te tekenen. Een aantal leerlingen en studenten geeft in hun antwoorden aan meer *duidelijkheid* te willen hebben over zaken als het tijdstip van het examen, of het meetelt voor het examen en hoe vaak men mag herkansen. Ook de informatiebehoefte van de ouders is een globale weerspiegeling van de vragen die in de vragenlijst stonden: wat zijn de regels, de oefenmogelijkheden, hoe en wanneer moet de toets worden afgelegd, etcetera.

4.2 Voorkeur informatiekkanalen

Ook is gevraagd of men nog behoefte heeft aan meer informatie over de rekentoets. 20% van de vo-ouders en 15% van de vo-leerlingen geven aan inderdaad behoefte te hebben aan meer informatie over de rekentoets (niet weergegeven in een grafiek). Er zijn hierbij geen significante verschillen tussen de drie vo-richtingen. De informatiebehoefte onder mbo-studenten (16%) en mbo-ouders (14%) is ongeveer even groot.

Ook is gevraagd naar voorkeurskanalen waarlangs men informatie over de rekentoets zou willen ontvangen. De school wordt door de overgrote meerderheid binnen alle groepen als meest gewenst informatiekanaal gezien. Daarna worden door vo-leerlingen en ouders vooral de website van Rijksoverheid, sociale media en de media genoemd als gewenste informatiekkanalen.

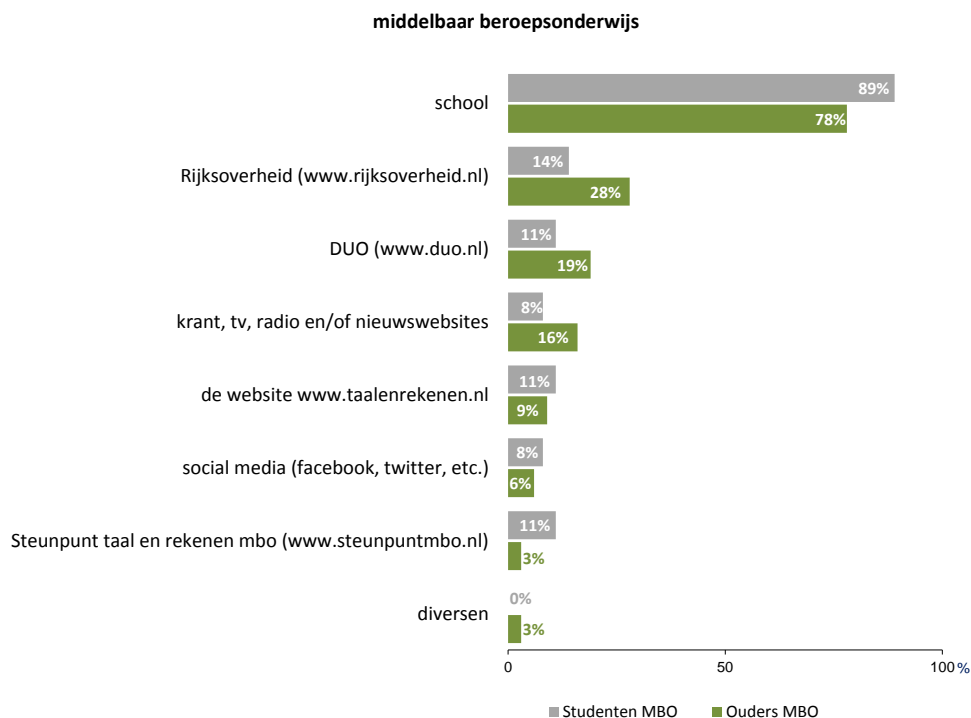
8 | Van wie of via welk kanaal zou u informatie over de rekentoets het liefst willen ontvangen? **Basis:** alleen gevraagd indien men een informatiebehoefte heeft (ouders, n=70 en leerlingen n=61)

* Alleen antwoorden met een hoger percentage dan 1% zijn weergegeven.

Mbo-studenten en hun ouders geven aan ongeveer dezelfde informatiekanalen te prefereren. Zij noemen in mindere mate sociale media als informatiekanaal maar zouden graag via DUO of www.taalenrekenen.nl informatie over de rekentoets ontvangen.

9 | Via welk kanaal wil men de informatie over de rekentoets het liefst ontvangen* **Basis:** alleen gevraagd indien men een informatiebehoefte heeft (ouders, n=32 en studenten, n=36)

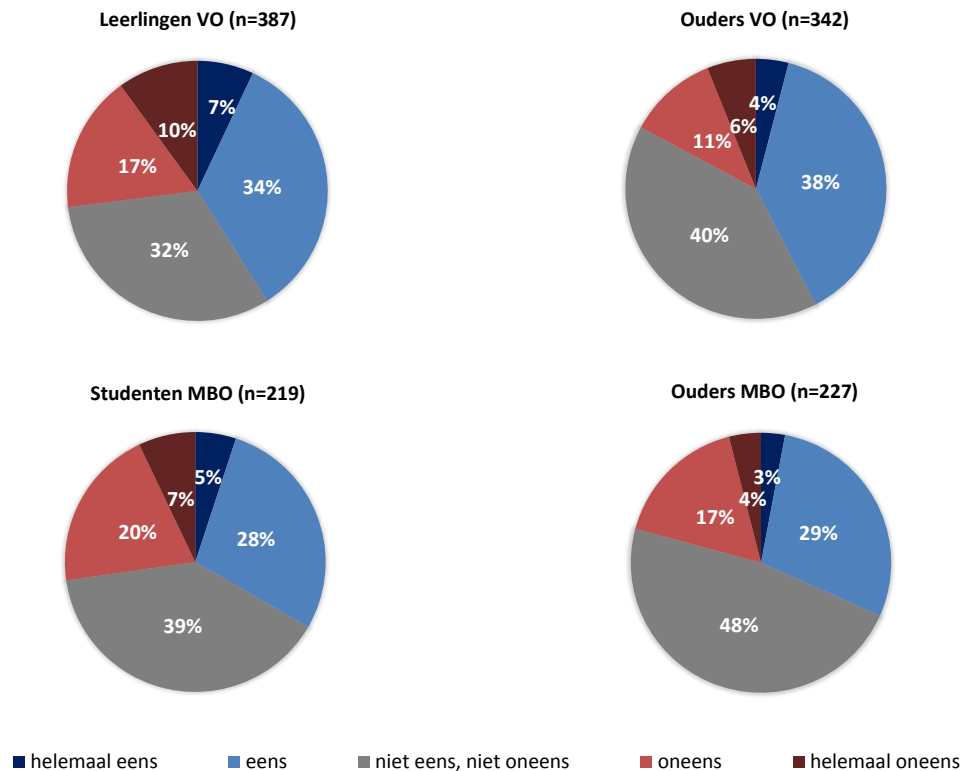
* Alleen antwoorden met een hoger percentage dan 1% zijn weergegeven.

4.3 Is men tevreden over de voorbereiding van school?

Ruim vier op de tien ondervraagde vo-leerlingen is tevreden over de wijze waarop de school ze voorbereidt op de rekentoets (41% is het (helemaal) eens met de stelling). Een derde neemt een meer neutrale houding aan en geeft aan het niet eens of oneens met de stelling te zijn (32%). Ruim een kwart is niet tevreden over de voorbereiding en is het oneens met de stelling (27%). Het beeld onder ouders van vo-leerlingen is globaal hetzelfde.

Ongeveer een derde van de mbo-ers (en hun ouders) is van mening dat hun school ze goed voorbereidt op de rekentoets (32%). Ruim een kwart van de mbo-studenten vindt dat de school ze niet goed voorbereidt (27% versus 21% van de mbo-ouders).

10 | **Tevredenheid:** In welke mate bent u het eens of oneens met de volgende stelling? De lessen op school (van mijn kind) bereiden mij (hem/haar) goed voor op de rekentoets.

Binnen de verschillende vo-niveaus zijn er twee belangrijke verschillen:

- **Goede voorbereiding:** 51% van de vmbo-leerlingen is tevreden over de wijze waarop de school ze voorbereidt op de rekentoets. Leerlingen van het vwo vinden relatief vaak dat de school ze *niet* goed voorbereid (34%).

Bijlagen

Bijlage 1 Methodologische verantwoording

Voor de gegevensverzameling is gebruik gemaakt van de steekproefbron TNS NIPObase. Dit is een database van huishoudens die zich bereid hebben verklaard met enige regelmaat aan enquêtes van Veldkamp en TNS NIPO deel te nemen. Het panel telt per 1 september 2015 126.678 personen. Voor dit onderzoek zijn leerlingen en ouders de primaire doelgroepen. Daarom hebben we gebruik gemaakt van ons Onderwijspanel, dat onderdeel is van TNS NIPObase. Ieder jaar wordt aan het begin van het schooljaar een screening uitgevoerd, waarbij onder meer wordt vastgesteld hoeveel leerlingen en studenten in ons panel zijn vertegenwoordigd, per oktober 2014 zijn dat in totaal bijna 17.000 leerlingen en studenten.

Steekproef

Bij het trekken van de steekproeven is er rekening mee gehouden dat binnen de doelgroepen het mogelijk is om resultaten van (ouders van) leerlingen uit het vo met die van (ouders van) studenten van het mbo te vergelijken. Daarnaast is het mogelijk om vergelijkingen te maken tussen de verschillende onderwijsniveaus binnen het vo (vmbo, havo en vwo).

In totaal zijn 1.180 leerlingen uit het voortgezet onderwijs (vo) en middelbaar beroepsonderwijs (mbo) benaderd, waarvan uiteindelijk $n=606$ hebben meegedaan aan het onderzoek (zie onderstaande tabel). De netto respons ligt hiermee op 51,4%. Ook zijn 1.180 ouders van leerlingen uit het voortgezet onderwijs (vo) en middelbaar beroepsonderwijs (mbo) uitgenodigd om de vragenlijst in te vullen, waaraan uiteindelijk 569 gehoor hebben gegeven (zie onderstaande tabel). De netto respons ligt hiermee op 48,2%. Het betreft ouders met kinderen op de schoolrichtingen vmbo, havo, vwo of mbo⁸.

11 | Samenstelling steekproef

Onderwijsniveau	Steekproef Leerlingen en studenten	Netto respons Leerlingen en studenten	Steekproef ouders	Netto respons ouders
vmbo jaar 3 en 4	230	111	230	104
havo jaar 4 en 5	200	128	200	113
vwo jaar 5 en 6	200	148	200	125
mbo jaar 3 en 4	550	219	550	227
totaal	1.180	606	1.180	569

⁸ Het betreft een representatieve steekproef van ouders die kinderen hebben op de genoemde school- of studierichtingen. Het gaat hier niet om de ouders van de leerlingen en studenten die aan het onderzoek hebben deelgenomen.

Weging

Beide steekproeven zijn representatief getrokken naar de achtergrondkenmerken leerjaar, sekse, en regio.⁹ De normcijfers voor de leerlingen uit het vo zijn ontleend aan het CBS. Voor het mbo zijn geen normcijfers gehanteerd, omdat uit data van het CBS niet is te achterhalen welke studenten in het laatste of voorlaatste jaar van hun opleiding zitten.

Door selectiviteit in de respons kan de samenstelling van de respons afwijken van de samenstelling van de totale populatie. Voor zover dit het geval is bij de achtergrondkenmerken van de ondervraagden, is hiervoor door middel van herweging gecorrigeerd. De weging heeft op alle kenmerken plaatsgevonden als waarop de steekproef is getrokken.

De steekproefsamenstelling is per onderwijsniveau (vmbo, havo en vwo) weergegeven in onderstaande tabellen. In de linker kolom 'leerlingen populatie' staan de ideaal- of normcijfers weergegeven. In de tweede kolom staan de ongewogen percentages en in de derde kolom de cijfers na weging. In de volgende drie kolommen is dit herhaald voor de ouders.

12 | Samenstelling populatie en steekproef vmbo, voor en na weging

	Leerlingen Populatie	Leerlingen voor weging	Leerlingen na weging	Ouders Populatie	Ouders voor weging	Ouders na weging
Leerjaar	%	%	%	%	%	%
▪ klas vooraf- gaand aan examenklas	51	52	51	51	56	51
▪ examenklas	49	48	49	49	44	49
Geslacht						
▪ jongen	52	53	52	-	-	-
▪ meisje	48	47	48	-	-	-
Regio						
▪ West	45	42	44	45	44	45
▪ Noord	12	14	12	12	11	12
▪ Oost	23	23	23	23	20	23
▪ Zuid	21	22	21	21	25	21

⁹ De steekproef van ouders is getrokken op basis van achtergrondkenmerken van hun kinderen. Leerjaar en regio hebben derhalve betrekking op het kind in plaats van de ouder. Er is bij de steekproef van ouders niet gewogen op het kenmerk sekse (van hun schoolgaande kinderen).

13 | Samenstelling populatie en steekproef havo, voor en na weging

	Leerlingen Populatie	Leerlingen voor weging	Leerlingen na weging	Ouders Populatie	Ouders voor weging	Ouders na weging
Leerjaar	%	%	%	%	%	%
▪ klas vooraf- gaand aan examenklas	54	55	54	54	52	54
▪ examenklas	46	45	46	46	48	46
Geslacht						
▪ jongen	49	52	49	-	-	-
▪ meisje	51	48	51	-	-	-
Regio						
▪ West	46	46	46	46	48	46
▪ Noord	10	9	10	10	10	10
▪ Oost	23	26	23	23	20	23
▪ Zuid	21	19	21	21	22	21

14 | Samenstelling populatie en steekproef vwo, voor en na weging

	Leerlingen Populatie	Leerlingen voor weging	Leerlingen na weging	Ouders Populatie	Ouders voor weging	Ouders na weging
Leerjaar	%	%	%	%	%	%
▪ klas vooraf- gaand aan examenklas	52	50	52	52	49	52
▪ examenklas	48	50	48	48	51	48
Geslacht						
▪ jongen	47	44	47	-	-	-
▪ meisje	53	56	53	-	-	-
Regio						
▪ West	50	49	50	50	54	50
▪ Noord	8	9	8	8	7	8
▪ Oost	20	23	20	20	21	20
▪ Zuid	21	20	21	21	17	21